

Kuva: Ollikaisen arkisto.

Järvelän talo, Joutsenlahden kansakoulu oppilaineen 23.10.1924.

Joutenlahden koulu, in memoriam

Toimintansa 10.1.1921 aloittanut Joroisten kunnan Joutsenlahden kansakoulu, vuodesta 1929 Varkauden kauppalaan Joutsenlahden kansakoulu, vuodesta 1962 Varkauden kaupungin Joutsenlahden kansakoulu sai nykyisen nimensä, Joutenlahden koulu, Varkauden koulujen siirtyessä peruskouluajakauteen. Koulussa on vuosikymmenien aikana ollut tuhansia oppilaita ja runsaasti opettajia. Nyt tämä historiallinen koulu on lakkautettu. Muutama sana koulun vaiheista on paikallaan, koulun muistoksi.

Joroisten kunnan Joutsenlahden kansakoulu sai alkunsa Taulumäellä asuvien joroislaisten vanhempien aloitteesta syksyllä 1917. Taulumäkiin kuului Joroisten kuntaan. Asutus niin Taulumäellä kuin Joutsenlahdesakin oli kasvanut tehtaiden omistajan vaihdoksesta johtuneen laajentuneen toiminnan vuoksi. Alueen koulussa Ruokojärvellä oli kyseisenä syksynä kaksi opettajaa ja 120 oppilasta. Taulumäkeläiset eivät koulua saaneet. Kouluun rakennettiin lisäksi piipi, ja seuraavana vuonna se sai kolmannen opettajan. Ajatus koulusta kuitenkin jäi elämään, ja sille etsittiin rakennusta Joutsenlahdesta. Epävakaisen tilanteen vuoksi asia kuitenkin lykkäytyi.

Järvelän talo Joutsenlahden kouluksi

Joroisten kunnanvaltuusto nimesi syyskuussa 1920 tulevalle koululle 6-henkisen johtokunnan, johon kuului mm. tämän kirjoituksen tekijän puolison ukki, lehtoniemeläinen talollinen Anselm Kaukonen. Marraskuussa kunta osti Järvelän talon (asuinrakennus, navetta, sauna, halkoliiteri ja ulkokuone) Joutenlahdesta kouluksi. Pikaisen kunnostuksen jälkeen opetusta ruvettiin antamaan 10.1.1921. Kouluun oli hankittu myös tarvikkeita: 25 pulpettia, liitutaulu, kaappi, 3 höyläpenkkiä, karttapallo, 7 seinäkarttaa, 24 kpl Suomen maantieteellisiä kuvia, 28 kpl kotimaisten eläinten kuvia, päiväkirja, nimikirja ja pöytäkirja sekä käsityökalusto 20:lle oppilaalle. Rahaa näihin hankintoihin kuului 23530 silloista markkaa.

Koulussa oli sen aloittaessa toimintansa 36 oppilasta, ja kevätlukukauden toimi opettajana Paul Hänninen. Opettajan vuosipalkka oli seuraava: rahaa 450 markkaa, polttopuut, asuntokorvaus 1200 markkaa, 1 ½ hehtaaria peltoa, laidun 1:lle lehmälle, 2000 kg heinää tai vastaava ala heinämaata.

Toukokuussa 1921 erotettiin Joutenlahden koulupiiri Ruokojärven koulupiiristä. Syyslukukauden alussa v. 1921 uudeksi opettajaksi valittiin Kalle Väänänen. Hän toimikin koulun johtajana kuolemaansa saakka, vuoteen 1944. Apuopettajan virka perustettiin kouluun 2.9.1922, sillä oppilaita oli koulussa enemmän kuin

siihen mahtui. Opettajaksi valittiin Naemi Vaula, joka toimi koulun vakinaisena opettajana vuoteen 1951 saakka. Lehtoniemen koulu, joka oli Lehtoniemen tehtaiden omistama, ei ottanut oppilaita kuin tehtaan työntekijöiden lapsia. Vuonna 1922 siellä oli kuitenkin 50 Joutsenlahden koulupiirin oppilasta, kun omaan kouluun ei mahtunut. Joroisten kunta maksoi heistä koulun ylläpitäjälle vuodessa 100 mk/oppilas ja poikien käsityöopetuksesta 1200 mk, yhteensä 6200 mk. Uusi koulurakennus oli taloudellisestikin tarpeellinen.

'Koululinna' kohoaa peltojen keskelle

Uusi koulurakennus oli arkkitehti Toivo Salervon luomus. Se kohosi peltojen keskelle 2-kerroksisena. Väestö kutsui sitä Koululinna sen mahtavuuden vuoksi. Koulu oli tuona aikana merkittävä saavutus, ja se tuli maksamaan yli 80000 silloista markkaa. Kun sitten Varkaus itsenäistyi v. 1929, niin koulu siirtyi kauppalaan omistukseen, samoin kuin siihen liittyvä valtiolle maksettava loppuvelka. Luokkahuoneita koulussa oli 1:lle alakoulun ja 2:lle yläkoulun luokalle, sekä yhden perheellisen ja kahden perheettömän opettajan asunnot. Koulu aloitti toimintansa syyslukukauden 1923 alkaessa. Oppilaita oli tuolloin 207. Heidän joukossaan olivat myös tämän kirjoituksen kirjoittajan puolison äiti ja hänen sisarensa, lehtoniemeläiset Helvi ja Irja Kaukonen. Kouluun perustettiin kaksi alakansakoulun opettajan virkaa, sillä alakansakoulu aloitti nyt kiinteän toimintansa. Opettajiksi valittiin Emmi Pulliainen joka hoiti virkaa kaksi lukuvuotta, sekä Ida Nokelainen, joka hoiti virkaa vuoteen 1957 saakka. Vuonna 1924 opettajan virkaan valittiin Toini Ruth (myöh. Routti), joka hoiti virkaansa vuoteen 1952 saakka, jolloin siirtyi opettajaksi Jyväskylään uuteen keskikouluun.

Lehtoniemen tehtaankoulu Joutenlahden koulupiiriin

Oppilasmäärä kasvoi ja tilanpuute lisääntyi. Vuodesta 1924 (226 oppilasta ja 5 opettajaa) alkoi vuoroluku,

joka sitten jatkui vuoteen 1961. Aamuvuorolaiset tulivat kouluun klo 8 ja iltavuorolaiset joko klo 11 tai klo 12. Vuonna 1929 tilanne helpottui hiukan, kun Lehtoniemi O/Y:n koulu siirtyi A.Ahlström Osakeyhtiön omistukseen. Nuori kauppa teki vuokrasopimuksen uuden koulunomistajan kanssa ja lupautui vastaamaan koulun kunnossapidosta. Koulu kuului Joutsenlahden koulupiiriin. Kouluun perustettiin v. 1931 lisää kaksi opettajanvirkaa, ja koulu toimi 4-opettajaisena uuden Lehtoniemen koulun valmistumiseen, vuoteen 1951, saakka. Kouluun olisi tullut enemmänkin oppilaita, mutta heidät ohjattiin Joutsenlahden kouluun, joka puolestaan lähetti oppilaitaan Tehtaan kouluun. Näin lapsia Lehtoniemestä ei tarvinnut sijoittaa Joroisten kunnan Palviaisten kouluun.

Joutsenlahden koulupiiristä oli vuosien aikana jouduttu runsaasti oppilaita sijoittamaan muihin kouluihin. Esimerkiksi v. 1929 Joroisten kunnalle jääneessä Ruokojärven koulussa oli 50 ja v. 1935 70 varkauteleista oppilasta. Samaisena vuonna, v. 1935 Joutsenlahdessa oli 446 oppilasta ja 12 opettajaa.

Uusi koulurakennus tuo lisätiloja

Uuden rakennuksen piirustukset oli kouluhallituksen arkkitehdiltä saatu jo v. 1932, mutta pula-ajan ja kauppalaan kouluolojen kokonaisjärjestelyjen vuoksi rakentaminen viivästyi. Uusi rakennus kuitenkin valmistui, ja koulutyö siinä aloitettiin syyslukukauden 1936 alussa. Rakennuksessa oli 8 luokkahuonetta, kahdessa kerroksessa, ja käyttökelpoinen kellarikerros, jonne sijoitettiin poikien käsityötilat. Koulu saattoikin nyt ottaa takaisin oppilaitaan muista kouluista, mutta vieläkin heitä jäi niin Lehtoniemen, Tehtaan kuin Ruokojärvenkin kouluihin.

Oppilasmäärä kasvoi kasvamistaan. Vuonna 1939 jatkokoulu muuttui vapaachtoisesta iltakoulusta päiväkouluksi, ja Joutsenlahden koulussa kävivät myös Lehtoniemen koulusta tulevat oppilaat. Vuonna 1940 kou-

lussa oli 591 oppilasta, ja koko 1940- ja 1950-lukujen ajan oppilasmäärä oli yli 500. Poikkeuksen muodosti vuosi 1945, jolloin oppilaita oli vain 467. Koulun vieressä pellolla oli Kristillisen työväenyhdistyksen suuri-kokoinen lautaparakki, josta koululle vuokrattiin opetustiloja. Kokonainen luokka toimi siinä lukuvuoden 1955-1956. Suurimmillaan koulun oppilasmäärä oli v. 1959, jolloin oppilaita oli peräti 651 ja opettajia 23.

Vanhaan kouluun oli tehty perusteellinen korjaus vuosina 1951-1952. Silloin mm. opettaja-asuntoja muutettiin luokkahuoneiksi, ja todennäköisesti koulu sai keskuslämmityksen. Kenties silloin myös yläkertaan johtavat puurappuset poistettiin ja tilalle laitettiin kivirappuset.

Kuoppakankaan koulu tilanteen ratkaisijaksi

Kuoppakankaan koulu valmistui v. 1961. Siinä olivat tilat kansa-, kansalais- ja erityiskouluille. Joutsenlahden koulusta siirtyi niin oppilaita kuin opettajia Kuoppakankaan uuteen kouluun, niin kansakouluun kuin koko kansalaiskoulu. Nyt Joutsenlahden koulun oppilasmäärä vakiintui alle 300:ksi.

Lehtoniemen uuden koulun valmistuttua Joutsenlahden koulupiiristä erotettiin Lehtoniemen koulupiiri. Tällä ei kuitenkaan ollut oppilasmäärään suurempaa vaikutusta. Kun sitten Varkauden kauppalaan liitettiin Ruokojärven kylän ydinkeskusta ja koulu, sekä pieni osa Jäppilän kunnasta v. 1958, ei tälläkään liitoksella ollut vaikutusta Joutsenlahden koulun oppilasmäärään. Ruokojärven koulussa kävi n. 20 oppilasta vuosittain Joroisten kunnan puolelta.

Oppilasmäärä kasvoi Joutenlahden koulussa 1980-luvulla ylittäen 300. Silloin rakennettiin koulun ympärille kerrostaloalue, jossa asui runsaasti lapsiperheitä. Oppilaita oli niin runsaasti, että yhden lukuvuoden ajan kaksi alkuopetuksen luokkaa toimi Repokankaan nuorisotalolla. Kun nämä kerrostalon ensiasukkaat saivat lapsensa yläasteelle, heistä monet muuttivat pois alueelta. Poismuuttoa aiheutti myös talojen peruskorjaus, jolloin muutama talo kerrallaan tyhjennettiin asukkaista toisiin kaupunginosiin. Näin 1990-luvun loppupuoliskolla koulun oppilasmäärä putosi huomattavasti ja oli viimeisinä vuosina alle 100 oppilasta

Muutoksia Joutenlahden koulun hallinnossa ja työskentelyssä

Vuonna 1995 Joutenlahden koulun isompi rakennus nimettiin Osman kouluksi, sillä silloin siihen muutti erityiskoulu, Osman koulu. Vastuu rakennuksista siirtyi Jouko Kärjelle. Yhteiseksi tiloiksi jäivät liikunta- ja juhlasali sekä alimmassa kerroksessa olevat suihkutilat ja teknisen käsityön tilat. Vuosien myötä yhteistyötä kehiteltiin. Eräänä vuotena Osman koulun opettaja hoiti Joutenlahden koulun erityisopetuksen, lisäksi yleisopetuksen luokille siirtyvien oppilaiden opetusta järjestettiin myös siten, että he osallistuivat englannin tunneille. Tietysti yhteisiä juhlatilaisuuksia järjestettiin.

Syksyllä 2003 Joutenlahden ja Osman koulut yhdistettiin hallinnollisesti. Yhteisenä rehtorina toimi alussa Jouko Kärki. Hänen jäädessään eläkkeelle vuoden loppupuolella rehtoriksi valittiin Anne Suomalainen. Kouluissa aloitettiin samalla koulujen välillä integroiva tiimityöskentely. Kaikki koulun työskentelyyn osallistuneet, niin oppilaat, opettajat kuin muu henkilökuntakin on kokenut tällaisen työskentelyn tuoneen niin levollisuutta kuin turvallisuutta koulun toimintaan.

Joutsenlahden / Joutenlahden koulun johtajat:

Paul Hänninen	1921,
kevätlukukausi	
Kalle Väänänen	1921-1944
Eino Vaahersalo	1944-1945
Reino Peltonen	1946-1947
Jorma Rantala	1948-1959
Manu Kari	1959-1961
Martta Kettunen	1961-
Erkki Siren	-1971
Eero Hyvärinen	1971-1987
Sirpa Ollikainen	1987-2003

Joutenlahden ja Osman koulun rehtorit (hallinto yhdistetty):

Jouko Kärki	2003, syksy
Anne Suomalainen	2003-2006

Sirpa Ollikainen (muistelot jatkuvat seuraavassa numerossa 23.8.2006)

Lähteet: Hulkkonen Erik. Varkauden kansakoulu 100-vuotias 1862-1962. Soikkanen Hannu. Varkauden historia Joroisten kunnanvaltuuston pöytäkirjat 1917-1927. Joroisten kunnan arkisto

Kuva: Hannu Soikkanen, Varkauden historia.

Joutsenlahden kansakoulu 1950-luvun alussa.

Suonenjoen MANSIKKAKARNEVAALIT
14.-16.7.2006

PE 14.7.
Karnevaalikulku Lasten karnevaalit
Kari Vepsä

LA 15.7.
Lasten karnevaalit
Laura Voutilainen

SU 16.7.
Mansikkakirkossa
Jari Sillanpään kesäshow, liput 15€

ALUEELLE VAPAA PÄÄSY!

• Mansikkatori • Mansikkahölkä
• Mansikkansyönnin SM-kisat
• Tivoli
• ja paljon muuta!

www.mansikkakarnevaalit.fi